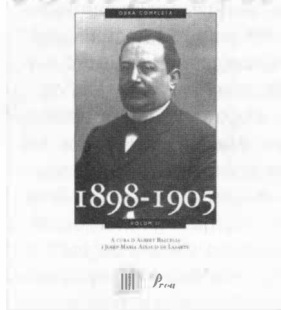

ENRIC PRAT DE LA RIBA

Albert BALCELLS i Josep M. AINAUD DE LASARTE:
Enric Prat de la Riba. Obra completa, Institut d'Estudis Catalans/Editorial Proa, Barcelona, 1998, 3 volums.

Prat de la Riba, periodista, polemista, erudit, jurista...

És sempre una bona notícia la recuperació de l'obra completa d'una personalitat rellevant del món de la política, la cultura o l'economia, i més quan els tres aspectes són englobats en un sol nom. Prat de la Riba constitueix un cas clar on s'agombolen diverses facetes: és el pensador, el teòric i analític que reflexiona sobre com és i com hauria de ser el país. És l'activista que fa propaganda de l'esdeveniment electoral, del míting o participa nerviosament, bé que reflexivament, del combat quotidià a través de l'escenari periodístic. Finalment, és el divulgador, el propagandista que tant fa un breu manual d'història de Catalunya o un breuari de catalanisme com s'ocupa d'altres i complexes qüestions siguin dedicades al dret o a la història o a l'economia. L'obra de Prat és, per tant, i a més del ressò que tindrà per dret propi, un element clau per entendre el joc polític i cultural de la Catalunya de finals del XIX fins a la crisi del 1917. No es pot comprendre l'obra pública de Prat, com gairebé la de ningú, sense els seus escrits. Els abun-

dosos textos de Prat no han tingut gaire sort editorial fora de l'arxifamosa *La nacionalitat catalana*¹ de la qual coneixem una desena d'edicions en català, castellà, italià... La resta dels materials textuals de Prat eren pràcticament inaccessibles fins ara. Només unes poques obres estaven a l'abast. Una selecció dels articles periodístics en l'edició de la Lliga Catalana *Articles* (1934) que fermaven la base ideològica del catalanisme, i de la qual en el moment de l'aparició afirmaven els periodistes de *La Veu* com M. Brunet: «El catalanisme fou codificat per Prat de la Riba. La doctrina que abans era un balbuzeig es presenta en l'obra d'en Prat amb una claredat i una precisió perfectes». Enric Jardí ens donà a conèixer els escrits de joventut amb el títol *La nació i l'Estat* (1987). L'afirmació mostraria el pensament-acció pràctic i el mateix recordat Jardí féu una altra aportació *El pensament social de Prat de la Riba* exposat per ell mateix (1971). Institucionalment hom edità com a homenatge (1992) els *Missatges i manifestos* (1897-1917).

Albert Balcells i Josep M. Ainaud són els autors d'aquesta obra completa. Ainaud havia escrit amb Jardí la biografia *Prat de la Riba: home de govern* (1973) i Balcells fa poc ens sorprenia amb l'extensíssima, rigorosa i útil monografia sobre la màxima realització de Prat, *La Mancomunitat de Catalunya* (1997). Apareix ara, finalment, l'obra completa de Prat en tres volums dels quals els dos primers són al carrer i segons informa l'IEC, el tercer en curs. L'aportació inclou llibres publicats, també els articles de *La Veu* de la que fou director efectiu (1899-1917), de les aportacions i notes a la *Revista Jurídica de Catalunya* de la que fou redactor i, naturalment, discursos, manifestos, etc. L'epistolari, ric i extens, no s'inclou i de bon segur que aportarà també sorpreses si l'edició és anotada i extensa amb l'aportació de la correspondència amb Leonci Soler i March a cura de Pilar Martínez.

El primer volum inclou els escrits publicats entre el 1887, quan encara era estudiant de dret, fins al 1898. És el jove Prat, l'estudiant de dret que és a l'oposició. El segon va de la crisi del 98 fins al 1905: és el Prat madur que té en la Lliga i *La Veu* unes eines per incidir en la realitat. El tercer i darrer s'ocupa del Prat governant. Inclou

des de *La nacionalitat catalana* (1906) a les noves institucions que es creen com la Mancomunitat, la seva campanya per obtenir-la, l'IEC, etc. Cal destacar l'estudi inicial de Balcells «Evolució del pensament polític de Prat de la Riba», que enceta el primer volum (amb un centenar de pàgines), i la cronologia a cura d'Ainaud. També s'inclou la bibliografia amb voluntat exhaustiva. El tercer volum inclou *La qüestió catalana, La nacionalitat catalana, Corts catalanes, ponències i discursos* a la Diputació de Barcelona, a més de manifestos, articles a *La Veu*, etc. En conjunt, una saludable recuperació de l'obra coneguda, una bona aportació de textos de difícil accés —unes 150 pàgines— en una molt bona edició que possibilita penetrar en la interpretació, sempre oberta —tot i el gran nombre de treballs fets—, del paper que tingué Prat en la formació del catalanisme polític, el seu poder en la societat del tombant de segle i la Mancomunitat, i en la sempre discutida articulació de Catalunya i Espanya. A més hi afegim els canvis de Barcelona amb el seu creixement, la problemàtica obrera amb la industrialització, també en ascens, i les modificacions de canvi, com ara el feminisme, amb la qual cosa podem valorar l'oportunitat i necessitat de l'edició del valuós material que s'aporta.

L'edició, en règim de coedició Proa-IEC, és pulcra en la presentació, acurada en el contingut i bonica en el cos de lletra usat, qualitat de paper i altres matisos editorials que no sempre es tenen en compte. En definitiva, un digne servei que caldria que fos imitat (com s'ha fet amb noms de relleu cultural indubtable: Ors, Sagarra, Verdaguier...) amb les personalitats polítiques de les quals encara no hi ha, malauradament, accés a l'obra, siguin noms de tarannà conservador com el mateix Cambó, o progressistes com Almirall i Rovira i Virgili. O els mateixos presidents de la Generalitat com Macià, Companys, Irla o Tarradellas dels quals sembla estrany que no s'hagin fet encara les recopilacions, al marge de la longitud o extensió, dels seus escrits. Sense disposar de materials escrits a l'abast serà molt difícil que el pensament dels periodistes i polítics més representatius pugui ser conegut de forma directa, atenent la penúria de materials auxiliars com presència de buidats de prem-

sa, col·leccions de textos polítics, política generosa d'actuació hemerogràfica en microfilmació o editorial en realització de facsímils, etc. Recuperar una obra completa de caràcter històric és tot un petit esdeveniment social com es manifestà en l'acte de presentació del primer volum de Prat el 1998 en què els parlaments de Jordi Pujol i d'Isidre Molas coincidiren en l'oportunitat i bona ajuda d'aquesta obra. Un darrer servei que fa l'edició dels tres volums dels treballs complets de Prat és situar sobre la taula, altra volta, la necessitat de recuperació dels escrits més significatius, més enllà de les habituals antologies que es copen les unes a les altres dels polítics i pensadors, l'obra dels quals resta al cercle de l'especialista, o pitjor, a l'ostracisme. ■

Josep M. Figueres

NOTES

1. De les diverses edicions existents del «llibre de capçalera de Catalunya» com el definia Ors, n'hi ha d'assequibles i populars com la de *Les millors obres de la literatura catalana* (1990) on s'inclougué en un sentit més de divulgar textos patriòtics que estrictament literaris i en la Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català (1993) i ha estat un dels textos polítics més editats i divulgats en períodes coincidint amb èpoques de llibertat. Jordi Casassas, al pròleg de la darrera citada, parla de la tanda d'edicions arran del llançament el 1906 i de la projecció de les fetes en els anys trenta (1930, 1934). Hi afegiríem la pausa fins a la clandestinitat (1946) i, després de la democràcia, les noves edicions a la qual se suma el tercer volum (1999, en curs).

2. De les diverses edicions existents del «llibre de capçalera de Catalunya» com el definia Ors n'hi ha d'assequibles i populars com la de «Les millors obres de la literatura catalana» (1990) on s'inclougué en un sentit més de divulgar textos patriòtics que estrictament literaris i en la «Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català» (1993) i ha estat un dels textos polítics més editats i divulgats en períodes coincidint amb èpoques de llibertat. Jordi Casassas, al pròleg de la darrera citada, parla de la tanda d'edicions arran del llançament el 1906 i de la projecció de les fetes els anys trenta (1930, 1934). Hi afegiríem la pausa fins a la clandestinitat (1946) i després de la democràcia les noves edicions a la qual s'hi suma el tercer volum (1999, en curs).